

Dismenoresi Olan ve Olmayan Kadınlarda Menstruasyon Sırasında Serum Ca-125 Düzeyleri*

SERUM CA-125 LEVELS DURING THE MENSTRUATION OF WOMEN WITH AND WITHOUT DYSMENORRHEA

Dr.M.Bülent TIRAŞ, Doç.Dr.Niyazi AŞKAR, Prof.Dr.Uçar ASENA, Dr.Beyhan TEVFİK

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum ABD, İZMİR

ÖZET

Dismenoresi olan ve olmayan kadınlarda, menstruasyon sırasında serum CA-125 düzeyleri araştırılmıştır. Dismenoreli kadınlarda ort.serum CA-125 düzeyi 57.5±6.4 U/ml ve dismenoresiz sağlıklı kadınlarda ise 36.8±5.6 U/ml olarak saptanmıştır. Sağlıklı kadınlarda, menstruasyon dönemi dışında alınan örneklerle karşılaştırıldığında, her iki grupta da ort. CA-125 düzeyi anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur (p<0.05). Ayrıca dismenoreli kadınlarda ort. serum CA-125 düzeyi, dismenoresi olmayanlarda belirgin şekilde yüksek bulunmuştur (P<0.05). Dismenoreli kadınlarda menstruasyon sırasında serum CA-125 düzeylerinde gözlenen yükselmeler yalnızca pozitif sonuçlara neden olabilir. Serum CA-125 incelemesi yapılacağına, özellikle dismenoreli kadınlarda menstruasyon sırasında alınan kan örneklerinde sonuçların dikkatli değerlendirilmesi ve mümkün olduğunda kan örneklerinin menstruasyon sırasında alınmaması gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: CA-125 antijeni, Menstruel siklus, Dismenore

T Klin Jinekoloj Obst 1993; 3:222-224

Över kanseri, bugün, kadınlarda jinekolojik maligniteler içerisinde ölüme en sık neden olan kanser türüdür. Bilgisayarlı tomografi, ultrasonografi ve manyetik rezonans görüntüleme gibi ileri incelemelerin gelişmesine karşın, över kanserinin erken tanısı henüz istenen düzeyde değildir (1). Epitel kökenli över tümörlerinden salgılanan çeşitli antijenler, över kanserinin erken tanı-

Geliş Tarihi: 7.1.1992

Kabul Tarihi: 14.1.1993

Yazışma Adresi: Dr.M.BülentTIRAŞ
1748. Sok. 130/3 Karşıyaka
35530 İZMİR

* III.Uluslararası Jinekoloji ve Obstetrik Kongresinde sunulmuştur. (7-11 Eylül 1992, İZMİR).

222

SUMMARY

Serum CA-125 antigen levels were measured by radioimmunoassay during menses in women with and without dysmenorrhoea. The mean CA-125 level was found to be 57.5±6.4 U/ml in women with dysmenorrhoea and 36.8±5.6 U/ml in women without dysmenorrhoea. When compared with healthy, non-menstruating women, the mean CA-125 levels in both groups were significantly increased during menses (P<0.01 and P<0.05). Also, the mean CA-125 level in women with dysmenorrhoea was significantly higher than those of healthy, menstruating women (P<0.05). High serum CA-125 levels in women with and without dysmenorrhoea during menses can cause false-positive results. Therefore, when the CA-125 assay is done during menses, especially in women with dysmenorrhoea, it is concluded that CA-125 results should be evaluated carefully and if it is possible, sampling should not be done during menstruation.

Keywords: CA-125 antigen, Menstrual cycle, Dysmenorrhoea

Anotation J Gynecol Obst 1993; 3:222-224

sında ve rekürrenslerinde kullanılmak istenmişlerdir. Bast ve ark.(2) 1983 yılında epitelyal över kanserlerinin erken tanısı için Cancer Antigen-125'i (CA-125) tanımlamışlardır. Yapılan ilk klinik araştırmada, histolojik olarak kanıtlanmış över kanseri olgularının %82'sinde CA-125 düzeylerinin yükselmiş olduğu gözlenmiştir (2). Bununla birlikte, sağlıklı kişilerin %1'inde ve benign jinekolojik hastalığı olan kişilerin %6'sında da yüksek CA-125 düzeyleri gözlenmiştir. Ayrıca endometriosis gibi bazı benign hastalıklar, hatta gebelik ve menstruel kanama gibi fizyolojik olayların da serum CA-125 düzeylerini yükselttiği saptanmıştır (3,4,5). Bundan dolayı menstruasyon sırasında yükselmiş CA-125 düzeylerinin yanlış yorumlanmasını önlemek için, kan örneklerinin bu devrede alınmaması önerilmektedir.

T Klin Jinekoloj Obst 1993, 3

Bu araştırmanın amacı dismenorell ve dismenore-siz kadınlarda menstruasyon sırasında serum CA-125 düzeylerini araştırmaktır.

MATERYEL VE METOD

1.6.1991-1.9.1991 tarihleri arasında başvuran 44 hasta bu araştırmanın kapsamına alındı. Dismenore yakınmasıyla başvuran 15 ve dismenore yakınması olmayıp başka nedenlerle başvuran 29 hastadan menstruasyonun 2-4.günleri arasında 5 cc kan örneği alındı. Alınan kan örnekleri 3000 devir/dak. ile santrifüj edilip serumları ayrıldı. Serumlar tetkik yapılmıyaca kadar -20°C'de derin dondurucuda saklandı. Serum örnekleri Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Nükleer Tıp Anabilim Dalı laboratuvarında immünoradyometrik CA-125 assay kitleri kullanılarak araştırıldı (CIS biointernational, Yvette-Cedex, France). Kullanılan ticari kitin sensitivitesi 2.2 U/ml idi. 33 U/ml'nin üzerindeki CA-125 düzeyleri yüksek olarak değerlendirildi.

Araştırmanın istatistiksel analizi, Ege Üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama merkezinde student t testi kullanılarak yapıldı.

BULGULAR

Dismenore ile başvuran 15 hastanın (Grup I), dismenoresi olmayan ve menstruasyon sırasında kan örneği alınan 29 hastanın (Grup II) ve menstruasyon dönemi dışında olan 21 hastanın (Grup III) ortalama CA-125 düzeyleri Tablo I de gösterilmiştir.

Tablo I incelendiğinde dismenoreli kadınlarda menstruasyon sırasında ölçülen ort. CAE-125 düzeyi 57.5 ± 6.4 U/ml ile dismenoresi olmayan kadınlardaki 36.8 ± 5.6 U/ml'den istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklı bulunduğu gözlenmektedir ($P<0.05$). Yine bu iki grup hastada da menstruasyon sırasında gözlenen CA-125 düzeylerinin, kontrol gurubundaki 21.8 ± 1.3 U/ml olan CA-125 düzeyinden anlamlı şekilde yüksek olduğu gözlenmektedir ($P<0.01$ ve $P<0.05$).

TARTIŞMA

Genellikle epitelyal kökenli över kanserlerinin erken tanısında ve tedavinin izlenmesinde yararlı olan serum CA-125 düzeylerinin menstruasyon sırasında yükseldiğini bildiren bir çok araştırma bulunmaktadır (5,6,7). Bu konudaki ilk yayın 1986 yılında Mastropaolo ve ark. (7) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar, menst-

ruasyon öncesi 35 U/ml'den düşük CA/125 düzeyi olan 44 yaşındaki sağlıklı bir kadında menstruasyonun başlamasından bir gün sonra CA-125 düzeyinin 300 U/ml olduğunu saptamışlardır, daha sonra yapılan jinekolojik muayene, ultrasonogram ve bilgisayarlı tomografi ile, bulunan yüksek CA-125 düzeyini açıklayacak patolojik bir bulgu saptanamamıştır. Araştırmacılar, menstruasyon ile oluşabilen tubal reflünün bu yükselmeye neden olabileceğini öne sürmüşlerdir. Bu hipoteze göre CA-125 içeren endometrial dokunun tuba aracılığıyla peritoneal kaviteye ulaşması ve CA-125'in sistemik dolaşıma karışması bu yükselmeye yol açmaktadır.

Jacobs ve ark. (9) gebe olmayan kadınlarda endometriumun CA-125 sentezlediğini ve normal serum CA-125 düzeyi olan kadınlarda servikal mukus CA-125 düzeylerinin yüksek olduğunu göstermişlerdir. Bu da endometrium ile kan dolaşımı sırasında bir bariyer olduğunu düşündürmektedir. Lehtovirta ve ark. (6) menstruasyon sırasında bu bariyerin ortadan kalktığını ve sistemik dolaşıma geçen CA-125'in serum düzeyinin yükseldiğini öne sürmektedirler. Bu araştırmacılar ovulatuvar siklusu olan 16 ve anovulatuvar siklusu olan 12 kadında menstruel siklusun 1-7. günleri arasında en yüksek CA-125 düzeyi gözlenmiştir. (Anovulatuvar sikluslarda 25 ve ovulatuvar sikluslarda 16.8 U/ml). Araştırmamızda ise sağlıklı kadınlarda menstruasyon sırasında ort. serum CA-125 düzeyi 36.8 ± 5.6 U/ml ile kontrol gurubundan anlamlı ölçüde farklı bulunmuştur ($P<0.05$). Bu düzey Lehtovirta ve ark. (6)'nın bildirdiği düzeyden daha yüksektir.

Araştırmamızda, ilk kez dismenoreli kadınlarda CA-125 düzeylerinin dismenoresi olmayanlara göre belirgin şekilde yüksek olduğu gözlenmiştir ($P<0.01$). Araştırma gurubundaki tüm hastalarda jinekolojik muayene ve ultrasonografi ile överler ve uterus normal bulunduğuundan, dismenore ve CA-125 yüksekliğinin oluşma nedeni anlaşılamamıştır. Barbieri ve ark. (3) endometriozisli hastalarda CA-125 düzeyinin yüksek olduğunu ve menstruasyon sırasında bu düzeyin daha da yükseldiğini göstermişlerdir. Yine Takahashi ve ark. (8) adenomyozis saptanmış 8 hastanın 7'sinde CA-125 düzeylerinin yükseldiğini saptamışlardır. Bu yüzden, muhtemelen hafif derecede endometriozis ya da adenomyozis, araştırmamızdaki dismenoreli kadınlarda CA-125 düzeylerinin yükseldiğini açıklayabilir.

Sonuç olarak, CA-125 ölçümü kanser taramasında kullanılacağı zaman, menstruasyon sırasında alınan kan örneklerinin sonuçları dikkatli değerlendirilmeli ve mümkün olduğunda kan örnekleri bu dönemde alınmamalıdır. Ayrıca, özellikle dismenoreli kadınlarda, menstruasyon sırasında CA-125 düzeylerinin normal kadınlardan daha yüksek düzeylere çıkabileceği akılda tutulmalı ve bu hastalar dismenore nedeni açısından ileri inceleme yöntemleri ile araştırılmalıdır.

Tablo 1. Dismenoresi olan ve olmayan olgularda menstruasyon sırasında ve kontrol olgularında mens. dönemi dışında CA-125 düzeyleri

	Grup I (n:15)	Gurup II (n:29)	Gurup III (n:21)
CA-125 düzeyi (U/ml)	57.5±6.4*	36.8±5.6	21.8±1.3*

KAYNAKLAR

1. Goswamy RH, Cambell S, Whithead MJ. Screening for ovarian cancer. *Clin Obstet Gynecol* 1983; 10:1.
2. Bast RC Jr, Klug TL, SJohn E. A radioimmunoassay using a monoclonal antibody to monitor the course of epithelial ovarian cancer. *N Eng J Med* 1983; 309:883-7.
3. Barbieri RL, Niloff JM, Bast RC Jr, Schoezl E, Kistner RW, Knapp RC. Elevated serum concentrations of CA-125 levels in pelvic inflammatory disease and pregnancy. *Fertil Steril* 1986;45:630-4.
4. Halila H, Stenman VH, Seppala M. Ovarian CA-125 levels in pelvic inflammatory disease and pregnancy. *Cancer* 1986, 57:1327-29.
5. Pittaway DE, Fayez JA. Serum CA-125 antigen levels increase during menses. *Am J Obstet Gynaecol* 1987; 156:75-6.
6. Lehtovirta P, Apter D, Stenman UH. Serum CA-125 levels during the menstrual cycle. *Brit J Obstet Gynaecol* 1990; 97:930-33.
7. Mastropaolo W, Fernandez Z, Miller EL. Pronounced increases in the concentration of an ovarian tumor marker, CA-125, in serum of healthy subject during menstruation. *Clin Chem* 1986; 32:2110-11.
8. Takahashi K; Kijima S, Yashio K. Differential diagnosis between leiomyomata uteri and adenomyosis using CA-125 as a new tumor marker of ovarian carcinoma. *Acta Obstet Gynaecol Jpn* 1985; 37:591-5.
9. Jacobs IJ, Fay TN, Stabile I, Bridges JE, Oram DH, Grudzinskas JG. The distribution of CA-125 in the reproductive tract of pregnant and non-pregnant women. *Br J Obstet Gynaecol* 1988; 95:1190-94.